

Вербицька Р.-А. Р.

ЗВО «Університет Короля Данила»

Науковий керівник: Острогляд О. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,

м. Івано-Франківськ

ВОЄННИЙ СТАН ЯК ОБСТАВИНА, ЯКА ВПЛИВАЄ НА ЗМІНИ В КРИМІНАЛЬНОМУ КОДЕКСІ УКРАЇНИ

На жаль, після 24 лютого, початку повномасштабного вторгнення, усі аспекти нашого життя кардинально змінилися, кримінальне право та кримінальний кодекс України не є винятком.

Перед країною виникла необхідність пристосувати своє законодавство до нових реалій та ефективно боротися зі злочинністю, що збільшилася в умовах збройної агресії з боку російської федерації.

Мета даного наукового тезису проаналізувати процес змін кримінального кодексу у зв'язку з початком повномасштабного вторгнення та введенням воєнного стану. Початок війни є непередбаченою ситуацією, яка вносить різнобічні зміни в юридичну систему країни.

Відповідно до чинного законодавства України воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

З початком повномасштабного вторгнення та воєнного стану від 24 лютого 2022 року загострилося питання про поняття мародерства і відмінність його від інших кримінальних правопорушень проти власності та кримінальної відповідальності щодо вчинення даних кримінальних правопорушень.

Все частіше у ЗМІ або ж різних соціальних мережах ми можемо почути хибну інформацію щодо тлумачення терміну «мародерство». Цей термін часто використовується для позначення будь-яких розкрадань, скоєних у період воєнного стану, будь то товари в магазинах або майно з житлових будинків [2, с.184]. Насправді визначення даного явища зовсім інше, про нього ми можемо дізнатися із Кримінального кодексу України.

Відповідно до статті 432 Кримінального кодексу України, мародерство - викрадення на полі бою речей, що знаходяться при вбитих чи поранених. До об'єкта злочину у даному випадку відноситься порядок несення військової служби під час ведення бойових дій [3]. Після 24 лютого мінімальне покарання

за дане кримінальне правопорушення збільшили з 3 до 5 років позбавлення волі. Це вимушені зміни, адже в умовах війни мародерство стає одним з найпоширеніших протиправних діянь, що може суттєво погіршити вже складну ситуацію під час війни.

Варто зазначити, що головною проблемою чому виникають конфлікти щодо тлумачення даного поняття є те, що суспільство не ознайомлене з іншими кримінальними правопорушеннями, які за своїм змістом є дуже схожі до мародерства. Для кваліфікації кримінального правопорушення як мародерства місце злочину має бути полем бою, а особа, майно якої постраждало від таких дій, - поранена або вбита. Дії, вчинені в містах, які не є окупованими або де не тривають активні бойові дії, залежно від форми вчинення треба кваліфікувати як крадіжку, грабіж або розбій [4, с.6]. З вищезазначеного можна зробити висновок, що головними відмінностями між мародерством та іншими кримінальними правопорушення є той факт, де було здійснене викрадення та безпосередньо у якої особи.

Щоб краще розібратися у різниці між цими кримінальними правопорушеннями потрібно розглянути їхнє конкретне тлумачення, яке ми можемо знайти у Кримінальному кодексі України. Потрібно додати, що за вчинення даних кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану відповідальність також стала жорсткішою.

Отже:

-ст. 185, ч.1 Крадіжка (таємне викрадення чужого майна) – порушнику загрожує позбавлення волі на строк від 5 до 8 років;

-ст. 186, ч.1 Грабіж (відкрите викрадення чужого майна) – строк від 7 до 10 років;

-ст. 187, ч.1 Розбій (напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу, або з погрозою застосування такого насильства) – злочинцю загрожує не лише позбавлення волі на строк від 8 до 15 років, а ще й конфіскація майна; [5].

Під час воєнного стану, коли загроза для безпеки держави є надважливою, влада може посилити покарання з різних причин:

1. Збереження дисципліни: у воєнний період дисципліна та порядок є критично важливими для успішного функціонування військових сил. Суворі покарання можуть використовуватися, щоб забезпечити покору та відповідність законам.

2. Запобігання кримінальним правопорушенням: під час війни звичайно збільшується ризик вчинення кримінальних правопорушень різного складу. Посилення покарань може виступити як засіб запобігання таким діям.

3. Запобігання зраді: коли країна знаходиться у стані військового конфлікту, то існує ризик зради або співпраці з ворогом. На противагу цьому зміни у Кримінальному кодексі України можуть зменшити цей ризик, завдаючи страху серед тих, хто може бути схильним до таких дій.

Таким чином, загальна тенденція змін до Кримінального кодексу України через воєнний стан відображає необхідність адаптації правового середовища до надзвичайних обставин. Ці зміни мають на меті забезпечити національну безпеку, громадський порядок та захист прав громадян в умовах військового

конфлікту. У підсумку зміни до Кримінального кодексу, проведені у воєнний період, є необхідними для забезпечення функціонування справедливого та ефективного правосуддя в умовах надзвичайних ситуацій. Також важливий факт аналізу інформації, яку ми читаємо у медіа джерелах. Тому що без аналізу та критичного мислення щодо деяких термінів виникають проблеми у підміні понять, як ми побачили на прикладі мародерства та інших кримінальних правопорушень проти майна.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про правовий статус воєнного стану». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
2. Діяльність державних органів в умовах воєнного стану: збірник матеріалів Міжнародного науково-практичного онлайн-семінару (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 29 квітня 2022 року). Кривий Ріг, 2022. 505с. URL:https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/11/zbirnyk-z-oblozhkoju_29.04.2022.pdf#page=184
3. Кримінальний кодекс України URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Академічні візії. Випуск 20/2023. Кримінальна відповідальність за мародерство в умовах воєнного часу (українські реалії) URL:<https://zenodo.org/record/8002682>
5. Роз'яснення щодо відповідальності за мародерство та інші злочини, скоєні під час воєнного стану. URL:<https://www.kmu.gov.ua/news/rozyasnennya-shchodo-vidpovidalnosti-za-maroderstvo-ta-inshi-zlochiny-skojeni-pid-chas-voyennogo-stanu>